

ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНІ ТЕРИТОРІЇ ЧЕРКАЩИНИ ЯК КЛЮЧОВІ ЕЛЕМЕНТИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ МЕРЕЖІ

*Темченко Е., студент 4 курсу
Черкаського державного технологічного університету
Корнелюк Н.М., старший викладач ЧДТУ, науковий керівник
м. Черкаси, бульвар Шевченка, 460, Україна
ekologija@chdtu.edu.ua*

Екологічна мережа – це єдина територіальна система, яка включає природні комплекси, що підлягають особливій охороні: території та об'єкти природно-заповідного фонду, курортні і лікувально-оздоровчі, рекреаційні, водозахисні, полезахисні території та об'єкти інших типів, що визначаються законодавством України, і є частиною структурних територіальних елементів екологічної мережі – природних регіонів, природних коридорів, буферних зон.

Сучасний етап формування національної екологічної мережі полягає у об'єднанні територій, що охороняються в єдину систему.

Станом на 01.11.2016 р. природно-заповідна мережа Черкаської області складає 531 заповідні об'єкти, загальною площею 63,9 тис.га, що складає 3,1 % від загальної площі території області. Для порівняння – відсотки природно-заповідних мереж у сусідніх областях складають: у Полтавській - 4,1%, Київській – 2,8%, Кіровоградській – 1,4%, Вінницькій - 1,02%.

Серед заповідних територій області найважливішу роль структурних елементів екомережі Черкащини відіграють, зокрема: національні природні парки: Білоозерський, Нижньосульський; Канівський природний заповідник; регіональний ландшафтний парк Трахтемирів; ландшафтні, гідрологічні, ботанічні, орнітологічні, загальнозоологічні заказники, заповідні урочища, пам'ятки природи, які розташовані вздовж заплавл річок.

З огляду на світовий досвід, нормальне функціонування та розвиток екосистем будь-якого регіону можливе лише за умови наявності в цьому регіоні не менше 10-15% площі, зайнятої заповідними територіями. Відповідно до аналізу кількості природно - заповідних територій Черкаської області позитивну динаміку мають Канівський, Золотоніський район.

Наявність всіх категорій природно-заповідних об'єктів в області забезпечує збереження генетичного, екосистемного та ландшафтного різноманіття, покращує умови життєдіяльності населення, стабілізує екологічну рівновагу, сприяє розвитку екологічного туризму в межах Центрального Придніпров'я. Найбільш поширеною формою природоохоронних об'єктів є заказники (>55 % від загальної площі заповідних територій), національні природні парки (>16 %), природний заповідник (>11 %).

Заказниками оголошуються природні території (акваторії) з метою збереження і відтворення природних комплексів чи їх окремих компонентів. Оголошення заказників проводиться без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів. На території заказника обмежується або забороняється мисливство та діяльність, що суперечить цілям і завданням, передбаченим положенням про заказник.

Ботанічні заказники створюються з метою збереження рідкісних та зникаючих видів рослин. Вони є осередками охорони, збереження і відтворення рідкісних та тих, що знаходяться під загрозою зникнення видів рослин, які занесені до Червоної книги України, а також рослинних угруповань, що занесені до Зеленої книги України.

В Черкаській області кількість ботанічних заказників в загальній кількості об'єктів природно-заповідного фонду невелика, а їх площа варіює в невеликих межах і займає малу частину від загальної площі Черкаської області, хоча, серед інших заказників, ботанічні та гідрологічні заказники переважають.

Тому, дуже важливим і перспективним є збільшення кількості ботанічних заказників, що забезпечить більш якісний рівень охорони, збереження і відтворення рідкісних, зникаючих видів рослин, цінних лікарських рослин та рослинних угруповань.

Розширення територій, що входять до складу регіональної екологічної мережі (системи «зелених коридорів») Черкаської області, дає можливість довести частку заповідності в регіоні до необхідного європейського рівня (10 – 15 %).

Важливим завданням розбудови екомережі Черкащини є суттєве підвищення репрезентативності ПЗФ регіону шляхом створення нових заповідних територій у межах ландшафтних областей із низьким показником заповідності.

Необхідно впровадити заходи спрямовані на зменшення загроз пов'язаних із впливом агроекологічних та техногенних факторів на структурні елементи екологічної мережі області.